

Stångenäs hembygdsförenings fotoarkiv

Vincent Jönsson

1903-1992

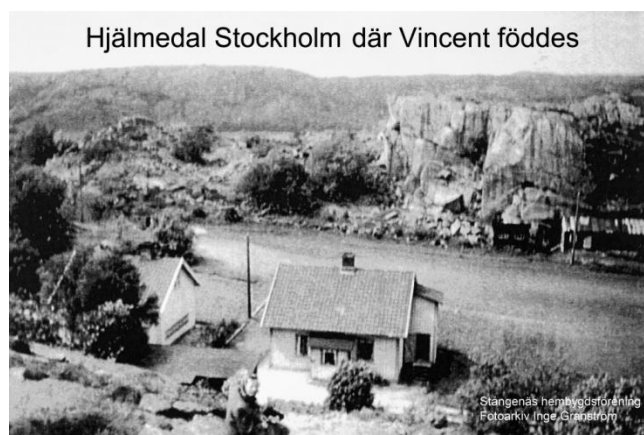
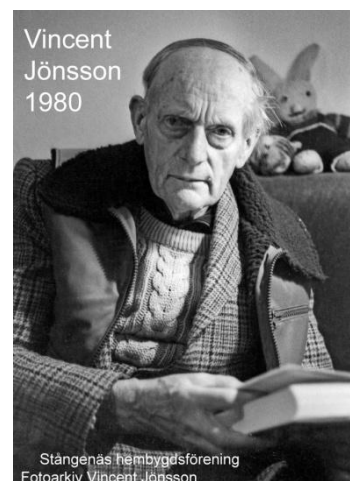
Stenhuggare, fotograf och mångsysslare

Vincent föddes 1903 i Hjulmedal Brastad i ett av stenbolagets hus som kallades Stockholm. Hans föräldrar hette Algot och Alma Jönsson. Fadern var inflyttad stenhuggare från Blekinge och modern född i Bovallstrand.

Sin utbildning fick han i folkskolan i Bottna, där familjen då bodde. 1920 köpte familjen ett hus på Tuntorp, där han bodde större delen av sitt liv. Vincent och 3 av hans 4 bröder gick i sin fars fotspår och blev stenhuggare.

Arbetslöshet drabbade stenhuggarna hårt under 30-talet. I sin jakt på arbete genomkorsade han Sverige från Stockholm och söderut. Under resan, som företogs på cykel, sökte han upp stenhuggare som hade eget "konto". Han kunde avtala med den andre att hugga på hans konto för att skaffa sig inkomster. På så vis hamnade han så småningom i Västmanland, där han blev kvar tills sjukdomen slog till i form av lungtuberkulos. Vincents liv förstördes till stor del av sjukdomar. När han var frisk fanns det inte något arbete, senare när det blev gott om jobb var han sjuk.

Från slutet på 30-talet vårdades han flera år på sanatoriet i Svenshögen. Hans lungkapacitet blev avsevärt försämrad genom sjukdomen. När han kom hem startade han en liten fotoateljé uppe i samhället i en källare där det inte fanns tillgång till rinnande vatten. Det var ett krav om man skulle syssla med fotoarbete på den tiden. Han hade sysslat med foto som amatör redan på 20-talet. Han kämpade mycket med ekonomin. För att få materialet billigare köpte han det av en fotograf i Dingle, och dit cyklade han, ca 4 mil varje gång. Dessutom fotograferade han människor, miljöer, och verksamhet i bygden.

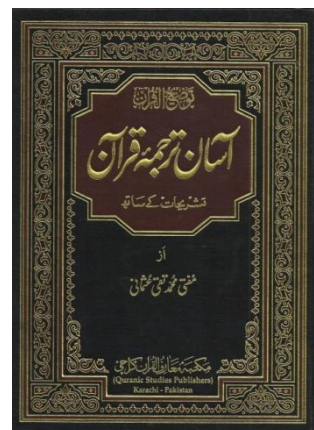

Trots allt slit gav det lite pengar, och han beslutade sig för att börja hugga sten på nytt. Han återvände till Västmanland där hans bror Enar nu arbetade.

På den tiden hade Vincent en MC Svecia med sidovagn. Hans yngste bror, Sune, minns hur Vincent och Enar kom åkande hem för att fira jul. Båda var stelfrusna när de kom hem till Brastad. På den tiden hade man ju vanliga kläder, och inte sådana man har idag, när man åker motorcykel.

Man kan säga att Vincents hälsotillstånd inte passade för att vara en ensam stenhuggare ute i skogen, och bo ensam i en koja. När han var färdig med stenen för dagen, skulle han smida verktygen och sedan laga mat. När han arbetade med detta fick han ett återfall av tbc. Han hämtades därifrån och blev åter intagen på Svenshögens sanatorium, och vistades där i långa perioder.

Under sin konvalescenstid i Svenshögen låg han inte på latsidan, utan sysslade med varjehanda hantverk. Sedan han kommit hem igen började ett nytt skede i hans liv. Han bodde då ensam i föräldrahemmet sedan hans mor gått bort. Nu var det tidigt 60-tal. Med sin outtröttliga energi började han med försäljning, och i viss mån odling av trädgårdsprodukter trots sin dåliga hälsa. Vänner och bekanta ställde ofta upp och hjälpte honom. Ekonomisk vinst kom inte i första hand, utan behållningen blev för hans del den sociala samvaron. Det var inte tillräckligt med böcker och tidskrifter som sällskap, även om dessa sträckte sig över mycket, från att lära sig engelska och tyska till att läsa Koranen på svenska.

Ett annat av hans intressen var musik. Redan på 30-talet trakterade han flöjt, men på grund av tuberkulosen blev lungkapaciteten avsevärt försämrade, och han fick då sluta med flöjten. Han lärde sig i stället spela fiol

Vincent förblev ungkarl i hela sitt liv, men hade många vänner. Han hade talets gåva och var en god berättare. I hela sitt liv hade han ett stort intresse för teknik och vetenskap.

Det var inte riskfritt för en handikappad pensionär som bodde ensam och på grund av sin affärsverksamhet hade en del kontanter liggande hemma i byrålådan, en vacker sommarnatt vaknade Vincent av att en person stod vid hans säng och rotade i hans lådor. Vincent blev klarvaken och utbrast: ”Vad f-n gör du här?” Tjuven fann för gott att ta till benen och försvann i sommarnatten springande ner mot landsvägen. Vincent kravlade sig upp, fick fatt i sitt gevär och slängde iväg ett par skott efter den flyende. Kvar i bostaden fanns våta fotspår. Tjuven hade nämligen klättrat in genom det öppna badrumsfönstret, och klivit ner i badkaret med vatten som var avsett för Vincents växter.

Efter hans död 1992 övertog hans yngste bror Sune och hans fru Inga hemstället, där de tillbringade sommarhalvåret fram till 2008 då det såldes.

Vincent Jönssons hus på Tuntorp i vinter resp sommarskrud
Fotoarkiv Vincent Jönsson, Marianne Skotte

När Bengt Kjellsson arbetade med sin bok om Brastad tog han kontakt med Sune i sin jakt på foton till boken. Vid den första kontakten hade Sune inget att erbjuda, men inför försäljningen av huset hittades längst in i en skrubben en plåtlåda med fotomaterial, både glasplåtar och plastnegativ. Kontakt togs då med Kjellsson, som då var färdig med sin bok, men trots det beslöt han lägga till ett par sidor eftersom han tyckte bilderna passade så bra i hans koncept.

Arkivet skänktes till Stångenäs hembygdsförening, och Morgan Sandström digitaliserade hela materialet. Sedan vidtog arbete med identifiering av personer och miljöer, vilket lyckades till stor del. Tack vare engagerade personer, har dessa och många andra bilder bevarats för eftervärlden.

Marianne Skotte

Här nedan följer ett mycket begränsat urval ur Vincents bildarkiv.

Förutom alla porträtt, på i första hand Brastadbor, fotograferade han släkt och vänner. I detta fall brorsdottern och artikelförfattaren Marianne Skotte

Säkert vid många tillfällen var Vincent uppe på Rixö IFs hemmaarenan Höjda i Hjärmedal och tog bilder på matcher. I synnerhet under metallstrejken 1945 fanns det många tillfällen, tack vare alla hemvändande ungdomar uppväxta i Brastad med omnejd. Personerna på bilden ovan till höger. Övre raden: Göran Kling, Bengt Johansson, Tage Lundqvist, Frank Tobiasson, Linde Engelbrektsson, Oskar Olsson.

Nedre raden: Rune Hermansson, Harry Hermansson, Folke Johansson, Erik Åsberg, Erik Andersson.

Vincent passade på att förevisa när Brastad hade besök av romer på 1940 talet. Som synes fick han en mycket bra kontakt med dem. Han måste ha varit en synnerligen nyfiken, fördomsfri och tolerant människa,

Sandvik 1940 tal

Stenindustrin var en av de verksamheter Vincent dokumenterade. I detta fall Sandvik stenbrott förmodligen under första hälften av 1940 talet. Denna bild är extra intressant p.g.a. personen i den högra bilden, där det tydligt syns att Vincent fick bråttom och inta hann med att fokusera skärpan. Förmodligen är mannen en tysk kontrollant, för kvalitetsbestämning av den beställda stenen. I detta fall kan fantasin skena iväg med tanken att det inte bara var stenen mannen hade till uppgift att kontrollera.

Fotoarkiv Vincent Jönsson

Känshagen Tuntorp 1940 tal
Alma Jönsson

Stängenas hembygdsförening
Fotoarkiv Vincent Jönsson

Känshagen Tuntorp 1940 tal
Inga Jönsson, gäst, Torborg o Ulla Skotte
Bernt Jönsson, På lasset Arne Skotte

Stängenas hembygdsförening
Fotoarkiv Vincent Jönsson

Även jordbruket dokumenterades flitigt. Främst på familjen Jönssons torp Känsdalen Tuntorp. Då torpet inte hade egna dragdjur och vagnar, fick man låna när det behövdes, som i detta fall vid höskörden. På vänsterbilden använder Alma en lånad skottkärra, när hon sätter vetenekarna för torkning.

Vincent förevigade också många landskapsmotiv. Till fromma för dagens generation. Här avslutar Stångenäs hembygdsförening med ett Brastad 1940 tal i vinter- respektive sommarskrud ur Vincent Jönssons digra bildarkiv.

